

Міністерство освіти і науки України

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСНОВИ ТУРИЗМОЗНАВСТВА

Навчальний посібник

Укладачі Литвин О. В., Акулов М. Г.

Умань 2019

УДК 338.48(075.8)

Л64

Рекомендовано до друку Вченою радою НН інституту економіки та бізнес-освіти (протокол № ___ від _____ 2019 р.)

Рецензенти:

Чирва О. Г. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини);

Сахно А. А. – доктор економічних наук, професор (Вінницький фінансово-економічний університет);

Нещадим Л. М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи (Уманський національний університет садівництва).

О-75 Основи туризмознавства / Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: О. В. Литвин, М. Г. Акулов – Умань : Візаві, 2019. – 169 с.

Навчальний посібник підготовлений відповідно до навчальної програми дисципліни «Основи туризмознавства». У посібнику розкриваються основні поняття та визначення в туризмі, функції туризму та класифікації. основи організації туристичної діяльності, вплив туризму на розвиток суспільної свідомості. Посібник призначений для підготовки студентів освітнього ступеня бакалавр за спеціальностями 241 «Готельно-ресторанна справа», 242 «Туризм».

УДК 338.48(075.8)

© Литвин О. В. Акулов М. Г.

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.	
ТУРИЗМ ЯК ВИД ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	7
1.1. Еволюція розвитку туризму.....	7
1.2. Теоретичні аспекти розвитку світового туризму.....	9
1.3. Рекреаційні ресурси як основа туристичного потенціалу.....	13
1.4. Сучасний стан розвитку світового туризму.....	16
1.5. Сучасний стан розвитку туризму в Україні	18
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ В ТУРИЗМІ.....	20
2.1. Туризм як сфера господарської діяльності.....	20
2.2. Туризм як вид соціокультурної та рекреаційної діяльності.....	24
2.3. Туризм як соціально-економічна система.....	30
2.4. Основні поняття та визначення в туризмі.....	33
РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІЇ ТУРИЗМУ ТА УМОВИ ЙОГО РОЗВИТКУ	37
3.1. Функції туризму в суспільстві: соціальна, гуманітарна та економічна.....	37
3.2. Фактори, що впливають на розвиток туризму.....	43
3.3. Поняття туристична послуга, її соціально-економічна характеристика.....	44
РОЗДІЛ 4. ТУРИСТИЧНИЙ ПРОДУКТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО СТВОРЕННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ	48
4.1. Поняття та складові туристичного продукту	48
4.2. Проектування та формування турпродукту.....	56
4.3. Якість туристичного продукту	63
4.4. Поняття конкурентоспроможності туристичного продукту.....	65
4.5. Життєвий цикл туристичного продукту.....	66
РОЗДІЛ 5. КЛАСИФІКАЦІЇ В ТУРИЗМІ.....	69
5.1. Класифікаційні підходи в туризмі.....	70
5.2. Турист як об'єкт туризму.....	73
5.3. Типологія туристів.....	75
РОЗДІЛ 6. СУЧАСНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ РИНОК ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	78
6.1. Туристичний ринок та його функції.....	78
6.2. Структура туристичного ринку.....	81
6.3. Сегментація туристичного ринку.....	83

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

РОЗДІЛ 7. ТУРИСТИЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО ЯК СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ	84
7.1. Структура туристичної індустрії.....	84
7.2. Туристичне підприємство та основні цілі його діяльності.....	87
7.3. Туристичні фірми.....	92
7.4. Туроператорська та турагентська діяльність підприємств туризму.....	93
РОЗДІЛ 8. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СПІВПРАЦІ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА З ТУРИСТИЧНИМИ ОПЕРАТОРАМИ ТА ТУРИСТИЧНИМИ АГЕНТАМИ.....	96
8.1. Критерії оцінки та відбору ділових партнерів та постачальників.....	96
8.2. Особливості співпраці з зовнішніми туроператорами.....	98
8.3. Особливості співпраці з туристичними агентами.....	100
РОЗДІЛ 9. СЕРВІСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ	102
9.1. Транспорт як засіб забезпечення туристичної діяльності.....	102
9.2. Загальна характеристика послуг харчування в туризмі.....	104
РОЗДІЛ 10. ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ПОСЛУГ РОЗМІЩЕННЯ В ТУРИЗМІ.....	109
10.1. Класифікація та характеристика засобів розміщення.....	109
10.2. Класифікація готельних підприємств, загальні вимоги до них.....	112
10.3. Класифікація номерного фонду в готелях.....	116
РОЗДІЛ 11. UNWTO ТА ЇЇ РОЛЬ У МІЖНАРОДНІЙ ТУРИСТИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	117
11.1. Всесвітня туристська організація: історія створення, роль та значення у формуванні міжнародних туристських обмінів.....	117
11.2. Організаційна структура WTO та її функції.....	119
11.3. Рекомендації WTO по метрологічній структурі туризму.....	123
РОЗДІЛ 12. МІЖНАРОДНІ, РЕГІОНАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ СФЕРИ ТУРИЗМУ	124
12.1. Показники туристичної діяльності.....	124
12.2. Попит на міжнародному туристичному ринку.....	126
12.3. Статистика туризму: методологія розрахунків та показники розвитку міжнародного туризму.....	127
12.4. Мультиплікаційний ефект туризму.....	128

РОЗДІЛ 13. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИЗМУ.....	131
13.1. Організаційно - правовий механізм регулювання туристичної діяльності.....	131
13.2. Соціальний механізм регулювання та значення туризму.....	133
13.3. Економічний механізм регулювання туризму.....	135
13.4. Екологічний механізм регулювання туризму.....	137
13.5. Транскордонне співробітництво та стимулювання міжнародних обмінів в транскордонних зонах.....	139
РОЗДІЛ 14. ПОРЯДОК ЛІЦЕНЗУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	142
14.1. Ліцензування туристичних послуг.....	142
14.2. Сертифікація послуг готелів і послуг харчування.....	144
14.3. Права і обов'язки сторін туристичної діяльності.....	145
14.4. Організаційний аспект створення туристичної фірми.....	147
РОЗДІЛ 15. РОЛЬ СТРАХУВАННЯ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ	149
15.1. Безпека туристичної подорожі	149
15.2. Особливості страхування в туризмі	151
15.3. Страховий поліс	153
15.4. Критерії вибору страхової компанії.....	154
ТЕСТИ.....	156
ГЛОСАРІЙ.....	163
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	168